

Aleg. 88.

Sprawozdanie

komisji bankowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z dalszych czynności około organizacyi Banku krajowego.

Wysoki Sejmie!

Z przedłożonego przez Wydział krajowy sprawozdania, powziął Wysoki Sejm wiadomość zarówno o dotychczasowych czynnościach Banku krajowego, jako też dalszej organizacyi tejże instytucyi.

„Ustanowienie stopy procentowej od pożyczek hipotecznych i wydanie przepisów normujących warunki pod którymi pożyczki te wydawane będą, — „wydanie postanowień co do wkładek przyjmowanych przez Bank krajowy na rachunek bieżący, — ustanowienie organów pomocniczych i wykonawczych Banku krajowego, tudzież wydanie zasadniczych postanowień co do stosunku Banku z zastępującymi go instytucjami lokalnymi, wreszcie wydanie szczegółowych instrukcyi dotyczących postępowania przy zawieraniu interesów, wchodzących w zakres czynności Banku krajowego“: oto obszerne i doniosłe czynności organizacyjne Banku krajowego, które z mocy obowiązującego statutu tejże instytucyi a ku spełnieniu zadań wytkniętych przez Wysoki Sejm przy jej założeniu do dziś spełnionymi zostały.

Komisya bankowa po dokładnem ocenieniu tuż co powołanych przepisów i czynności organizacyjnych Banku krajowego, przyszła do przeświadczenia, iż wypełniają one ściśle ramy jego statutu, a przeto, że może zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego, zalecić Wysokiemu Sejmowi jako wykonującemu nadzór zwierzchny nad Bankiem krajowym, przyjęcie do wiadomości sprawozdania Wydziału krajowego, wniesionego do Wysokiej Izby w dniu 3. czerwca 1884. l. 26.321 co do dalszych czynności około organizacyi Banku krajowego.

Gdyby chodziło o zdanie sprawy Wysokiemu Sejmowi jedynie z przekazanego komisji bankowej do rozpoznania sprawozdania Wydziału krajowego, to komisya musiałaby z uwagi,

iż dział hipoteczny otwarty został w Banku krajowym dopiero 1. Lipca r. b. zaś tegoż pierwszy bilans i zamknięcia rachunkowe, dające podstawę do szczegółowej oceny działalności tej instytucji w ogóle, dopiero przysłanemu Sejmowi przedłożone być mają, — zakończyć niniejsze sprawozdanie na ogólnej uwadze, iż czynności organizacyjne Banku krajowego i z nich wynikające a dotychczas wydane przez Wydział krajowy i Dyrekcję Banku przepisy odpowiadają postanowieniom jego statutu.

Komisya jednak pojęła zadanie swe nieco obszerniej, a mianowicie iż czynności jej nie mogą się ograniczać do badania i ocenienia faktów już dokonanych, zdawania sprawy Wysokiemu Sejmowi o ile spełnione lub zamierzone czynności Banku krajowego odpowiadają postanowieniom obowiązującego statutu, lecz że jest jej obowiązkiem nadto, zdać sobie kaźdocześnie sprawę z biegu, rozwoju i kształtowania się interesów w Banku krajowym, a spostrzeżenia i uwagi krytyczne w tej mierze poczynione, z szczególnem uwzględnieniem intencji, które przewodniczyły założeniu Banku krajowego — poddać rozbirowi Wysokiego Sejmu.

Idąc za tą przewodnią myślą, nie omieszkała komisya bankowa już w zeszłorocznem swem sprawozdaniu (które jednak nie przyszło pod obrady Wysokiego Sejmu) poczynić uwagi tak co do zadań, które w pierwszym rzędzie do spełnienia przekazał Wysoki Sejm Bankowi krajowemu, jako też środków, które wiodą do skutecznego ich urzeczywistnienia.

A i dziś uważa komisya za swój obowiązek przejść granice sprawozdania nad sprawozdaniem, i zwrócić uwagę Wysokiego Sejmu na kształtowanie się interesów w Banku krajowym i z nich płynącą potrzebę pewnych zmian w jego organizacyi.

W myśl §. 69. i 70. statutu Banku krajowego, Rada nadzorcza wykonuje kontrolę nad Bankiem krajowym i czuwa nad jego bezpieczeństwem, a to w dziale hipotecznym wyłącznie przez potwierdzanie na listach zastawnych, że wydane zostały na podstawie nabytej przez Bank, a odpowiadającej statutowi wierzytelności hipotecznej, — tudzież przez przyznany jej współdział przy udzielaniu pożyczek hipotecznych postanowieniem §. 7. który opiewa, iż pożyczki hipoteczne udzielane na podstawie osobnego oszacowania, o ile co do dóbr przenoszą 50.000 zł. a co do domów 25.000 zł. wymagają przyzwolenia Rady nadzorczej.

Ścisłe więc rzecz biorąc, ingerencya Rady nadzorczej Banku krajowego. przy udzielaniu pożyczek hipotecznych rozciąga się w regule na zaopatrzenie podpisem wydanego listu zastawnego i sprawdzeniu, ażali nabyta wierzytelność hipoteczna na rzecz Banku przez wydanie odnośnej pożyczki, hipotecznie wedle postanowień statutu uwidocznioną została.

Na wymiar zaś pożyczki hipotecznej i jej wysokości, wpływać może Rada nadzorcza w myśl statutu o tyle jedynie, o ile pożyczka ta wymierzona i przyznana została, na podstawie osobnego oszacowania, a nadto, co do dóbr ziemskich przenosi 50.000 złr. a domów 25.000 złr. Biorąc na uwagę, iż pomimo wyrażonego zdania zarówno przez komisję bankową, która wypracowywała zarys do statutów Banku krajowego, jakoteż komisji zeszłorocznej, iż w dziale czynności Banku krajowego udzielania pożyczek hipotecznych na dobra ziemskie usuwa się na drugi plan w obec istniejącego Towarzystwa kredytowego ziemskiego, które potrzebom zdrowego kredytu hipotecznego zadość czyni, — krótkie bo zaledwie trzecziesięczne doświadczenie, (jak to najlepiej wyjaśnia dołączony pod A. wykaz podań o pożyczki hipoteczne) do wręcz przeciwnych rezultatów doprowadza.

Zważywszy nadto, iż w obec trwającego od lat dwóch przesilenia w stosunkach produkcji rolniczej, skutkiem co raz wzmagającej się konkurencyi kontynentalnej na targach zbożowych europejskich, potrzeby kredytu hipotecznego u większych właścicieli kraju naszego, raczej wzmagać się, niż zmniejszać mogą, jak niemniej, iż postanowienia §. 7. statutu Banku krajowego co do sposobu oceniania wartości hipoteki ziemskiej, nie zawierają żadnych norm stałych, lecz tylko wskazują daty pomocnicze, które przy wymiarze pożyczki wedle osądzenia wymierzających, użytymi być

moga — mniema komisya, iż rzeczą jest pożądaną tak dla bezpieczeństwa Banku, kraju jako poręczyciela listów zastawnych, jak też zmniejszenia odpowiedzialności włożonej na Dyrekcyę przy wymiarze pożyczek hipotecznych, — ażeby zakres działania Rady nadzorczej Banku krajowego przy wymiarze, przyznaniu i udzieleniu pożyczek hipotecznych rozszerzony został do czynności i praw przysługujących w tej mierze Radzie nadzorczej Towarzystwa kredytowego ziemskiego, zaś postanowienia §. 7. statutu ustęp 3. w ten sposób zmienione były, iż wszelkie dodatkowe pożyczki hipoteczne, jako też te, które co do dóbr przenoszą 50.000 złr. a co do domów 25.000 złr. udzielane być mogły li za uchwałą Rady nadzorczej.

Rozszerzenie to jednak atrybucyi Rady nadzorczej Banku krajowego wytwarza zdaniem komisji potrzebę, by posiedzenia jej odbywały się w regule raz na miesiąc i ażeby w jej skład wchodziła mniejsza ilość członków i ich zastępców, niż to jest obecnie.

W osobnem sprawozdaniu przedkłada komisya bankowa wnioski swe w przedmiocie przedłożenia Wydziału krajowego, które domaga się, by kraj przyjął gwarancję za I. emisję listów komunalnych wydać się mających aż do wysokości 5,000.000 złr.

W sprawozdaniu tem komisya bankowa przychyłając się do wniosków Wydziału krajowego, proponuje Wysokiemu Sejmowi powołanie do stałej akcji Rady nadzorczej Banku krajowego, w dziale pożyczek komunalnych, albowiem wkłada na nią obowiązek współdziałania przy udzielaniu każdej pożyczki komunalnej.

Okoliczność ta jest zdaniem komisji najsilniejszym poparciem podniesionej potrzeby reorganizacji Rady nadzorczej Banku krajowego.

Gdy proponowane przez komisję bankową rozszerzenie zakresu działania Rady nadzorczej przy udzielaniu pożyczek hipotecznych, dopiero po zebraniu się następnego Sejmu, zatem najprawdopodobniej aż po upływie kilkunastu miesięcy urzeczywistnionem być może, przeto komisya uważa za rzecz pożądaną, by Wydział krajowy wziął pod rozwagę, ażali przez nią proponowane rozszerzenie praw i czynności Rady nadzorczej nie dałoby się, zanim zamierzona zmiana statutu dokonana będzie, drogą regulaminu lub instrukcyi prowizorycznie wprowadzić, — a w tym razie by je wedle własnego uznania w czasie najkrótszym dokonał.

Reasumując sprawozdanie, komisya bankowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

a) Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z d. 3. Czerwca 1884 co do dalszych czynności około organizacyi Banku krajowego,

b) poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby na najbliższej sesyi sejmowej przedłożył projekt do zmiany statutów Banku krajowego, rozszerzający prawa i zakres działania Rady nadzorczej przy wymiarze, przyznaniu i udzielaniu pożyczek hipotecznych, tudzież zawierający postanowienia co do jej składu i sposobu wyboru.

Lwów d. 14. Października 1884.

Przewodniczący:
Adam Sapięha.

Sprawozdawca:
Abrahamowicz.

W y k a z

spraw hipotecznych z dnia 30. Września 1884. roku.

	większa własność		realności miejskie		mała własność		R a z e m	
	ilość spraw	kapitał	ilość spraw	kapitał	ilość spraw	kapitał	ilość spraw	kapitał
Weszło podań o pożyczki . . .	26	1,874,450	71	827,750	193	291,910	290	2,994,110
odmówiono	6	325,300	28	316,150	63	93,260	97	734,710
pozostało podań	20	1,549,150	43	511,600	130	198,650	193	2,259,400
promesy wydane zrealizowane	.	.	7	60,200	2	1,100	9	61,300
„ „ niezrealizowane	12	620,500	24	275,500	65	65,800	101	961,800
Pozostaje w toku	8	928,650	12	175,900	63	131,750	83	1,236,300